

USTAWA

z dnia 16 lutego 1961 r.

o hodowli roślin i nasiennictwie.

Rozdział 1.

Przepisy ogólne.

Art. 1. 1. Ustawa ma zastosowanie do roślin rolniczych, warzywnych, ozdobnych i zielarskich.

2. Przepisów ustawy nie stosuje się do hodowli drzew i krzewów.

Art. 2. 1. W zakresie roślin uprawnych rozróżnia się:

1) odmiany oryginalne — to jest wytworzone w kraju odmiany o stwierdzonej odrębności botanicznej oraz war-

- tości gospodarczej, uzasadniającej rozpowszechnianie ich w kraju lub reprodukcję dla celów eksportu,
- 2) odmiany selekcyjonowane — to jest odmiany wytworzone za granicą, co do których zostało stwierdzone, że są utrzymywane w kraju drogą selekcji w określonym typie i posiadają odpowiednią wartość gospodarczą,
 - 3) odmiany miejscowe — to jest odmiany powstałe w określonym rejonie na skutek wieloletniego działania czynników przyrodniczych i stosowania określonego systemu uprawy w danym rejonie.

2. Wartość gospodarczą odmiany określa się na podstawie ogółu jej cech wpływających na jakość, stałość i wysokość plonu oraz koszty produkcji, z uwzględnieniem aktualnej przydatności dla potrzeb gospodarki narodowej.

Art. 3. 1. Osoba fizyczna lub zespół osób fizycznych, które pracą swą doprowadziły do wytworzenia nowej odmiany oryginalnej, jest autorem tej odmiany.

2. Autor odmiany oryginalnej, jak również inne osoby fizyczne, które utrzymują istniejącą odmianę oryginalną lub selekcyjonowaną na osiągniętym poziomie jej wartości gospodarczej lub też tę odmianę udoskonalają, są hodowcami tej odmiany.

3. Autor odmiany oryginalnej i hodowcy odmian oryginalnych i selekcyjonowanych korzystają z uprawnień określonych w ustawie.

Rozdział 2.

Rejestracja odmian.

Art. 4. 1. Odmiany oryginalne wpisuje się do rejestru tych odmian, zwanego dalej „rejestrem”.

2. Rejestr prowadzi organ wyznaczony przez Ministra Rolnictwa.

3. Minister Rolnictwa określi w drodze rozporządzenia zasady stwierdzania oryginalności zgłoszonej odmiany, warunki i skutki wpisu odmiany do rejestru, tryb postępowania w sprawie wpisu odmiany do rejestru oraz przypadki, w których może nastąpić skreślenie z rejestru.

Art. 5. 1. Odmiany selekcyjonowane i miejscowe wpisuje się do spisów tych odmian.

2. Spisy odmian selekcyjonowanych i spisy odmian miejscowych prowadzi organ wyznaczony przez Ministra Rolnictwa.

3. Minister Rolnictwa określi w drodze rozporządzenia zasady i tryb zaliczania odmian do odmian selekcyjonowanych oraz do odmian miejscowych.

Rozdział 3.

Uprawnienia autorów i hodowców.

Art. 6. 1. Nazwa odmiany wpisanej do rejestru podlega ochronie prawnej od dnia jej zgłoszenia.

2. Autor odmiany wpisanej do rejestru ma prawo do świadectwa autorskiego oraz prawo do jednorazowej premii autorskiej w wysokości zależnej od wartości gospodarczej odmiany.

3. Hodowca, który utrzymuje odmianę wpisaną do rejestru (art. 4) lub do spisu odmian selekcyjonowanych na osiągniętym poziomie wartości gospodarczej lub odmianę tę udoskonala, ma prawo do corocznej premii hodowlanej.

Art. 7. Prawo do premii autorskiej jednorazowej jest niezbywalne, lecz podlega dziedziczeniu.

Art. 8. Minister Rolnictwa w porozumieniu z Ministrem Finansów określi zasady i tryb ustalania wysokości premii dla autorów i hodowców oraz tryb ich wypłaty.

Art. 9. 1. Dokumentacja hodowlana odmiany wpisanej do rejestru i prawa do tej odmiany przechodzą z dniem dokonania wpisu na własność Państwa. W przypadkach gospodarczo uzasadnionych Minister Rolnictwa może pozostawić prowadzenie hodowli autorowi odmiany.

2. Wytworzony przez autora lub innego hodowcę (art. 3 ust. 2) materiał hodowlany odmiany wpisanej do rejestru, począwszy od materiału wyjściowego do nasion elity włącznie podlega wykupowi po cenach określonych przez Ministra Rolnictwa w porozumieniu z Przewodniczącym Państwowej Komisji Cen. Nie dotyczy to przypadku, gdy prowadzenie hodowli pozostawiono autorowi odmiany.

Rozdział 4.

Stosowanie materiału siewnego kwalifikowanego.

Art. 10. 1. Za materiał siewny kwalifikowany uważa się materiał, który odpowiada ustalonym normom jakości i pochodzi z plantacji odpowiadających określonym wymogom.

2. Za materiał siewny handlowy uważa się materiał odpowiadający ustalonym normom jakości.

3. Minister Rolnictwa określa normy bądź wymogi (ust. 1), jakim powinny odpowiadać materiał siewny i plantacje nasienne, oraz tryb i organy właściwe do ich sprawdzania.

4. Przepis ust. 3 dotyczy norm i wymogów w zakresie nie objętym normami państwowymi, wydanymi na podstawie przepisów o normach i o Polskim Komitecie Normalizacyjnym, oraz w zakresie stanowiącym uzupełnienia tych norm.

5. W razie wydania normy państwowej tracą moc wydane przez Ministra Rolnictwa przepisy w zakresie uregulowanym tą normą.

Art. 11. Wprowadza się obowiązek planowego odnawiania materiału siewnego we wszystkich gospodarstwach rolnych przez stosowanie kwalifikowanego materiału siewnego na zasadach i w zakresie określonych rozporządzeniem Ministra Rolnictwa.

Art. 12. Minister Rolnictwa może zarządzić, aby w szczególnych latach i w określonych rejonach lub gospodarstwach uprawiających dany gatunek roślin był wysiewany tylko kwalifikowany materiał siewny.

Art. 13. 1. Rozmiar produkcji kwalifikowanego materiału siewnego dla potrzeb racjonalnego odnawiania materiału siewnego w kraju oraz dla eksportu i dla celów państwowej rezerwy nasiennej określa Minister Rolnictwa w nasiennej planach rocznych i wieloletnich.

2. Minister Rolnictwa organizuje wykonanie tych planów.

3. Minister Rolnictwa może w drodze rozporządzenia upoważnić właściwe do spraw rolnych organy prezydium rad narodowych do nakładania obowiązku produkcji materiału siewnego na rzecz określonych odbiorców, ustalając zarazem zasady i warunki wykonania tego obowiązku.

Art. 14. 1. Minister Rolnictwa określa:

- 1) plantacje nasienne podlegające obowiązkowej kontroli polowej oraz plantacje nasienne, które poddaje się tej kontroli na wniosek plantatora,
- 2) materiał siewny podlegający obowiązkowej kontroli laboratoryjnej oraz materiał siewny, który poddaje się tej kontroli tylko na wniosek osoby zainteresowanej.

2. Minister Rolnictwa może ustanowić opłaty za czynności związane z kontrolą polową plantacji nasiennych oraz z kontrolą jakości materiału siewnego.

Rozdział 5.

Ochrona produkcji materiału siewnego.

Art. 15. 1. W celu zabezpieczenia roślinnych materiałów hodowlanych i plantacji nasieniowych przed szkodliwym działaniem innych odmian i gatunków roślin uprawnych lub dziko rosnących Minister Rolnictwa może zakazać wysiewania określonych gatunków roślin lub ich odmian na określonych obszarach bądź też po zasięgnięciu opinii Państwowej Rady Ochrony Przyrody nakazać niszczenie na tych obszarach roślin dziko rosnących.

2. Minister Rolnictwa może w drodze rozporządzenia przenieść w całości lub w części uprawnienia wypikające z ust. 1 na prezydium wojewódzkich lub powiatowych rad narodowych.

3. W przypadku zastosowania ograniczenia wysiewu określonej odmiany (ust. 1 i 2) Minister Rolnictwa obowiązany jest umożliwić posiadaczom gospodarstw objętych ograniczeniem wysiewu nabycie nasion odmiany dopuszczonej do uprawy.

4. Zakaz wysiewu określonych roślin uprawnych powinien być podany zainteresowanym do wiadomości w takim terminie, aby mogli go uwzględnić przed dokonaniem zasiewów.

5. Jeżeli pomimo prawidłowo podanego do wiadomości zakazu dokonany zostanie wysiew roślin uprawnych objętych tym zakazem, Minister Rolnictwa, a w przypadku określonym w ust. 2 prezydium wojewódzkiej bądź powiatowej rady narodowej, może nakazać ich zniszczenie bez odszkodowania.

Art. 16. 1. W wyjątkowych przypadkach Minister Rolnictwa może nakazać zniszczenie roślin uprawnych pomimo niewydania zakazu ich wysiewu na danym obszarze. Posiadaczowi gospodarstwa przysługuje w tym przypadku odszkodowanie w wysokości pełnej wartości poniesionych strat.

2. Minister Rolnictwa w porozumieniu z Ministrem Finansów określi w drodze rozporządzenia zasady ustalania wartości strat, organy właściwe do orzekania o wartości strat oraz tryb i warunki wypłaty odszkodowania (ust. 1).

3. Jeżeli osoba zainteresowana nie zgadza się z decyzją właściwego organu w sprawie wysokości strat, może dochodzić swych roszczeń w drodze sądowej bądź arbitrażowej w ciągu 6 miesięcy od doręczenia tej decyzji.

Rozdział 6.

Obrót materiałem siewnym.

Art. 17. Przez obrót handlowy materiałem siewnym w kraju rozumie się:

- 1) zakup od producentów w celu odsprzedaży,
- 2) obrót hurtowy pomiędzy jednostkami handlowymi,
- 3) sprzedaż zakupionego materiału bezpośrednim odbiorcom na cele siewne.

Art. 18. 1. Obrót handlowy materiałem siewnym w kraju mogą prowadzić upoważnione przez Ministra Rolnictwa przedsiębiorstwa i instytucje gospodarki społecznej. Minister Rolnictwa może określić zakres, w jakim te przedsiębiorstwa lub instytucje obowiązane są prowadzić obrót.

2. Jednostkom gospodarki nie społecznej może być udzielane zezwolenie na prowadzenie obrotu handlowego materiałem siewnym roślin warzywnych, ozdobnych i zielarskich w zakresie i na warunkach określonych przez Ministra Rolnictwa w drodze rozporządzenia; udzielenie zezwolenia wymaga uprzedniego porozumienia z właściwym do spraw rolnych organem prezydium wojewódzkiej bądź powiatowej rady narodowej.

3. Obrót materiałem siewnym z zagranicą prowadzą przedsiębiorstwa wyznaczone przez Ministra Handlu Zagranicznego w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa.

Art. 19. 1. Minister Rolnictwa ustala warunki obrotu handlowego materiałem siewnym, jak również sposób i warunki przygotowania tego materiału do obrotu. Postanowienia art. 10 ust. 3 i 4 stosuje się odpowiednio.

2. Minister Rolnictwa w porozumieniu z Ministrem Handlu Zagranicznego może ustalić warunki szczególne, jakim powinien odpowiadać materiał siewny w obrocie zagranicznym.

Art. 20. Do obrotu handlowego dopuszczony jest wyłącznie materiał siewny kwalifikowany i handlowy (art. 10).

Art. 21. Minister Rolnictwa może wprowadzić zakaz zbywania określonego rodzaju materiału siewnego przez producentów innym osobom fizycznym lub prawnym poza przedsiębiorstwami i instytucjami uprawnionymi do handlowego obrotu materiałem siewnym.

Art. 22. 1. Kontrolę nad przestrzeganiem przepisów dotyczących obrotu handlowego materiałem siewnym sprawują organy Inspekcji Nasiennej.

2. W razie stwierdzenia, że będący w obrocie materiał siewny nie odpowiada obowiązującym normom, organy Inspekcji Nasiennej mogą nakazać:

- a) poddanie materiału siewnego zabiegom niezbędnym dla doprowadzenia go do właściwego stanu,
- b) ześrutowanie materiału siewnego lub poddanie go innym zabiegom czyniącym materiał siewny niezdatnym do siewu.

3. Organy Inspekcji Nasiennej mogą zająć będący w obrocie materiał siewny do czasu dokonania analizy w celu stwierdzenia, czy odpowiada on obowiązującym normom.

4. Minister Rolnictwa określi w drodze rozporządzenia organizację i zakres działania Inspekcji Nasiennej oraz prawa, obowiązki i tryb postępowania organów tej Inspekcji w zakresie przeprowadzania kontroli.

5. Przepisy ust. 1—4 nie naruszają uprawnień Państwowej Inspekcji Handlowej w zakresie ścigania przestępstw gospodarczych.

Rozdział 7.

Przepisy karne.

Art. 23. 1. Kto:

- 1) będąc zobowiązanym do odnowienia materiału siewnego (art. 11), nie czyni zadość temu obowiązkowi,
- 2) wbrew obowiązującym przepisom wysiewa niekwalifikowany materiał siewny (art. 12), uprawia odmiany lub gatunki roślin objęte zakazem wysiewania albo nie niszczy roślin dziko rosnących lub uprawnych objętych nakazem niszczenia (art. 15 ust. 1 i 2 i art. 16 ust. 1),
- 3) uchyla się od wykonania nałożonego na niego w myśl przepisu art. 13 ust. 3 obowiązku produkcji materiału siewnego,
- 4) prowadzi obrót handlowy materiałem siewnym bez zachowania przepisów art. 20 lub przepisów wydanych na podstawie art. 18 i 19 bądź też jest odpowiedzialny za prowadzenie takiego obrotu,
- 5) sprzedawany przez siebie materiał siewny zaopatruje w urzędowe zaświadczenie jakości nie odpowiadającej jego cechom,
- 6) będąc producentem materiału siewnego, zbywa ten materiał wbrew obowiązującym przepisom innym osobom poza przedsiębiorstwami i instytucjami upoważnionymi do handlowego obrotu materiałem siewnym (art. 21),

- 7) oznacza nazwą odmiany oryginalnej wpisanej do rejestru materiał siewny nie należący do tej odmiany,
- 8) będąc zobowiązany do wykonania czynności nakazanych przez organ inspekcji nasiennej (art. 22 ust. 2), nie czyni zadość temu obowiązкови

— podlega karze aresztu do 3 miesięcy lub karze grzywny do 4.500 złotych.

2. Orzekanie następuje w trybie przepisów o orzecznictwie karno-administracyjnym.

Art. 24. Kto:

- 1) prowadzi obrót handlowy materiałem siewnym bez upoważnienia lub zezwolenia przewidzianego w art. 18 ust. 1 i 2 bądź też jest odpowiedzialny za prowadzenie takiego obrotu,
 - 2) przywłaszcza sobie cudze autorstwo odmiany oryginalnej
- podlega kárze aresztu do lat 2 lub grzywny.

Rozdział 8.

Przepisy przejściowe i końcowe.

Art. 25. Znosi się uprawnienie do corocznych premii autorskich, przysługujące w myśl obowiązujących dotychczas przepisów.

Art. 26. Wyłączne prawo oznaczania towaru znakami przewidzianymi w art. 174 przepisów o ochronie wynalaz-

ków, wzorów i znaków towarowych (Dz. U. z 1928 r. Nr 39, poz. 384 z późniejszymi zmianami) nie dotyczy oznaczenia materiału siewnego.

Art. 27. 1. Osoby prowadzące w dniu wejścia w życie ustawy obrót materiałem siewnym na podstawie zezwoleń udzielonych w trybie ustawy z dnia 1 lipca 1958 r. o zezwoleniach na wykonywanie przemysłu, rzemiosła, handlu i niektórych usług przez jednostki gospodarki nie uspołecznionej (Dz. U. Nr 45, poz. 224) obowiązane są w ciągu trzech miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy przedłożyć wymienione zezwolenia właściwym do spraw handlu organom prezydiów rad narodowych w celu dostosowania ich zakresu do przepisów art. 18 ustawy.

2. Zezwolenia, które nie zostaną przedłożone właściwym do spraw handlu organom prezydiów rad narodowych w terminie określonym w ust. 1, tracą moc po upływie trzech miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 28. 1. Traci moc dekret z dnia 2 lutego 1955 r. o nasiennictwie (Dz. U. Nr 6, poz. 33).

2. Do czasu wydania przepisów wykonawczych na podstawie niniejszej ustawy zachowują moc przepisy dotychczasowe, o ile nie są z nią sprzeczne.

Art. 29. Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

Przewodniczący Rady Państwa: *A. Zawadzki*

Sekretarz Rady Państwa: *J. Horodecki*